

Op wandel in Oosterlo

Ontdek het molenlandschap en het Zammelsbroek

Praktische info

Deze wandelbrochure neemt je mee op pad doorheen Oosterlo, Geel. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van wandelknooppunten. Je kan de routebeschrijving terugvinden in de brochure, of digitaal door de QR-code te scannen. **Let op!** De wandeling loopt voor een groot deel langs onverharde wegen.

Start- & eindpunt: Knooppunt 55 - Eindhoutseweg 43, Geel

Type wandeling: luswandeling

Afstand: 8,1 km,

Duur: ca. 2 uur

Parking: Sint-Luciakerk - Eindhoutseweg 38, Geel

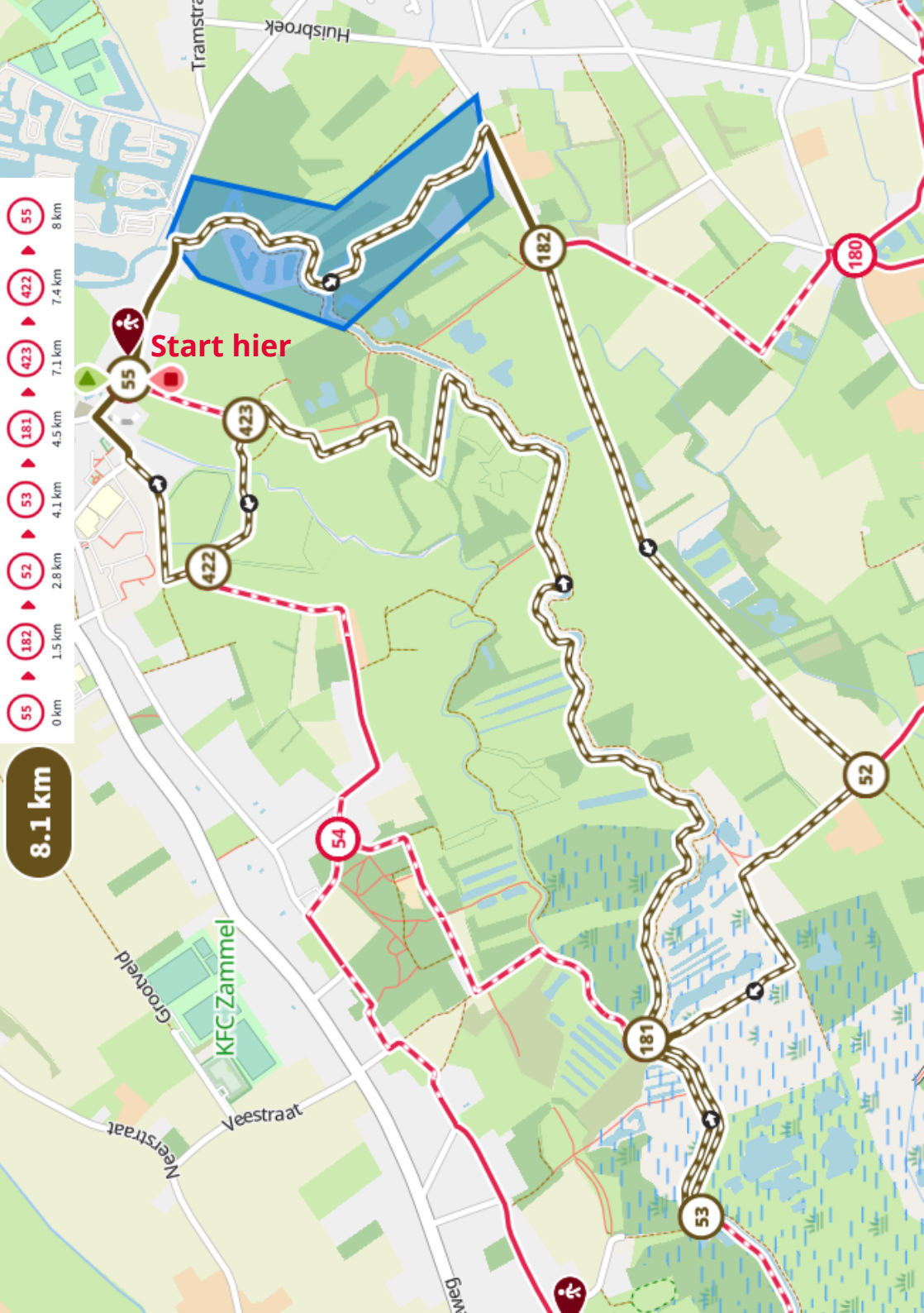
Veel wandelplezier!

Scan deze QR-code in onze app om de route met je smartphone te volgen.

routecode: **c53ntt**

Tramstr
Huisbroek

Start hier

- 55 0 km
- 182 1.5 km
- 52 2.8 km
- 53 4.1 km
- 181 4.5 km
- 423 7.1 km
- 422 7.4 km
- 55 8 km

8.1 km

Grootveld
KFC Zammel
Veestraat

geweg

182

180

422

423

54

52

181

53

Routebeschrijving

De wandeling start aan **knooppunt 55** (Eindhoutseweg 43). Vanaf hier volg je de Eindhoutse weg richting de Grote Nete. Je steekt via de brug de Grote Nete over en neemt vervolgens het zandpad net achter de brug naar rechts.

Langs de oever van de Grote Nete volg je dit pad naar de Huisbroekstraat en **knooppunt 182**.

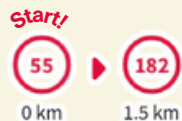
Knooppunt 182 zal je terugvinden op het kruispunt tussen de Huisbroekstraat en Stuykstraat. Hier wandel je rechtdoor, langs de Huisbroek, naar **knooppunt 52**. Dit knooppunt ligt op de kruising tussen de Huisbroek en Netestraat. Hier sla je rechtsaf, de Huisbroek in richting **knooppunt 53**.

Knooppunt 53 zal je terugvinden aan de Grote Nete. Hier kan je de rivier oversteken en langs de oevers de weg verderzetten naar **knooppunt 181**. Van hieruit wandel je een heel stuk verder langs de Nete en doorheen het natuurgebied, tot aan **knooppunt 423**. Hier bereik je het Molenlaakpad.

Je volgt het Molenlaakpad richting **knooppunt 422**, op de kruising met de Kalvariebergstraat. Aan **knooppunt 422** neem je rechtsaf het Molenlaakpad en vervolgens opnieuw rechts het Kloosterpad richting de Sint-Luciakerk aan de Eindhoutseweg.

Vanaf de Sint-Luciakerk volg je de Eindhoutseweg de hoek om, terug naar **knooppunt 55**. Hier vervolledig je de wandellus.

Welkom in Oosterlo!

De wandeling start aan **knooppunt 55** (Eindhoutseweg 43). Vanaf hier volg je de Eindhoutse weg richting **knooppunt 182** aan de Huisbroekstraat.

De wandeling vertrekt in het rustige Oosterlo, een klein gehucht in het zuidoosten van Geel. Vermoedelijk is Oosterlo ooit ontstaan rond een versterking die opgeworpen werd door de Romeinen om de overgang van de Nete te verdedigen. Ook het voormalig kasteel zou uit deze periode overgeleverd zijn en werd tot ca. 1350 door de heren van Geel bewoond. Samen met Zammel en een aantal kleinere wijken (Hazenhout, Varendonk, Blaardonk en Watereinde) vormde Oosterlo al vanaf 1536 een parochie. De verschillende gehuchtjes binnen deze parochie werden van elkaar gescheiden door akkerland, heide en broeken.

Oosterlo kende toentertijd al een soort centrumfunctie omwille van haar ligging als verkeersknooppunt richting Diest. Deze centrumfunctie werd versterkt door de aanwezigheid van de watermolen en het kasteel.

Richting **knooppunt 182** wandel je een stuk langs de Grote Nete. Via deze weg was Oosterlo vroeger ook bereikbaar. Een decreet uit 1763 bepaalde dat de Nete tot Westerlo bevaarbaar was en tot Oosterlo vlotbaar.

Het zammelsbroek

Volg vanaf **knooppunt 182** de Huisbroekstraat richting **knooppunt 52**. Vandaaruit wandel je verder langs het grindpad de Huisbroek af richting **knooppunt 53** en de Grote Nete. Aan **knooppunt 53** kan je de rivier oversteken en doorwandelen langs de oevers naar **knooppunt 181**.

Hier wandel je door het Zammelsbroek. Dit is een natuurgebied in het zuiden van Geel, aan Zammel en Oosterlo. Deze brede vallei aan de Grote Nete bevat een hele verscheidenheid aan planten en bewoners. In dit gebied kan je een zandduin, de Kalvarieberg, terugvinden, maar ook veel vijvers en moerassen. Meer dan 180 soorten vogels werden al gespot in deze oase van rust, waaronder veel blauwborstjes, ijsvogels en eenden. Hier en daar kan je op hoger gelegen delen ook een steenuil, sperwer of spechten spotten.

Tussen de planten en vijvers kan je ook heel wat leven terugvinden. Zo vinden de schijfhoornslak, bootsmannetjes, libellen en waterjuffers het natuurgebied ook een fijne thuishaven.

In het verleden heeft het gebied van het Zammelsbroek een lange tijd onder water gestaan. Hierdoor werden afgestorven plantenresten van de lucht afgesloten. Zo ontstond een veenlaag. Deze veenlaag werd op verschillende plaatsen afgegraven, want dit materiaal werd vroeger als brandstof gebruikt. Daarnaast werd hier tot 1940 ook moerasijzererts ontgonnen.

Deze activiteiten zorgden voor grote plassen in het landschap waar veel planten- en diersoorten nu een thuis vinden. Vroeger werden de vennen en natte weiden ook als gemeenschapsgrond gebruikt om vee uit te zetten.

Wandel vanuit **knooppunt 181** verder langs de oevers van de Grote Nete naar **knooppunt 423**.

© Landschapspark De Merode

De molenlaak

Vanaf **knooppunt 423** neem je het Molenlaakpad naar **knooppunt 422**.

Het Molenlaakpad werd vernoemd naar de voormalige Molenlaak, het toevoerbeken van de watermolen van Oosterlo. Deze werd in de jaren 1960 gedempt, waarna de molen stopte met werken.

Na de demping van deze beken is de afwaartse bedding van de Molenlaak sterk dichtgegroeid, waardoor het Zammels binnenbroek te maken kreeg met heel wat verdroging.

Vroeger was de molenlaak heel visrijk. Via sluizensystemen rondom de molen werd er dus ook aan visvangst gedaan. In deze versmallingen bleven vaak vissen vastzitten. Hierdoor was het gemakkelijk om ze te vangen met een net. Zeker de zogenaamde 'bospaling', waarschijnlijk een soort hazelworm of ringslang, werd hier veel gevangen.

In de Molen van Oosterlo kan van de bruisende visvangst nog een levend bewijs teruggevonden worden. Onder de molenhoeven, in de kelder, kan je nog een palingbak terugvinden. Deze werd via een buizensysteem verbonden met de rivier.

De aanwezigheid van dit palingsvangsysteem wijst er mogelijk op dat de molenaars van de watermolen vis leverde aan de heren van Geel. Dit is een unieke constructie.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de molenlaak ook deel van het slagveld. Nabij de laak werden loopgrachten gegraven door het Belgische leger.

Toch bleef Oosterlo relatief gespaard tijdens de oorlogsjaren. Wel vonden er in de zomer van 1943 regelmatig luchtgevechten in de omgeving plaats en kwamen er toevallig een 10-tal Duitse obussen op Oosterlo terecht. Eentje daarvan kaatste af op een boomstam en vloog door het dak van het molenhuis, zonder te ontploffen!

Wandel vanuit **knooppunt 422** verder langs het Kloosterpad richting de Sint-Luciakerk. Hier kan je de kerk en de voormalige pastorie terugvinden.

© Vlaamse Overheid - Vlaamse Milieumaatschappij

Lieven Denewet & Herman Holemans, "Oosterlomolen", Molenecho's, www.molenechos.org/molen.php?nummer=1452.

Vlaamse Milieumaatschappij, "watervoerend maken van de molenlaak", VMM Vlaanderen, vmm.vlaanderen.be/projecten/lokaal/watervoerend-maken-van-de-molenlaak-in-oosterlo-geel.

Dauids, *Uit de geschiedenis van Oosterlo* (1960).

Mark Stijnen, *Op Stap in Oosterlo*, wandelbrochure (1982).

De Sint-Lucia pastorie

Wat nu een Academie voor Schone Kunsten is aan de Eindhoutseweg, was vroeger de pastorie van de Sint-Luciaparochie.

Deze pastorie werd in 1906 naar ontwerp van architect Jules Taeymans gebouwd. Taeymans volgde zijn vader op als provinciaal architect van provincie Antwerpen. Daarnaast was hij ook als privéarchitect werkzaam, waardoor heel wat land- en burgerhuizen zijn stempel dragen.

Als provinciaal architect creëerde Jules Taeymans vooral veel gemeentehuizen en scholen. Hierbij werkte hij vooral in neogotische of neotraditionele stijl, zoals ook het geval is bij de Sint-Lucia pastorie. Taeymans liet zich inspireren door lokale bak- en zandsteenarchitectuur. Hierdoor kreeg je erg eclectische, neotraditionele bouwwerken.

Agentschap Onroerend erfgoed, "Jules Taeymans", Inventaris onroerend erfgoed, inventaris.onroerenderfgoed.be/personen/4704. Agentschap onroerend erfgoed, "Pastorie Sint-Luciaparochie", Inventaris onroerend erfgoed, inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/52444.

Vlaams Architectuur Instituut, "Jules Taeymans", Archiefhub, collectie.vai.be/agent/209. Davids, *Uit de geschiedenis van Oosterlo* (1960).

Mark Stijnen, *Op Stap in Oosterlo*, wandelbrochure (1982).

Kostschool Val-Sainte-Marie

Als je wat verder zou wandelen in de straat, naar Eindhoutseweg 25, dan kom je de voormalige kostschool van Oosterlo tegen, Sint-Mariadal of Val-Sainte-Marie. Vandaag de dag staat dit complex eerder bekend als het Medisch Pedagogisch Instituut (MPI). De school stond vroeger onder leiding van zusters franciscanessen en werd onder gebracht in een gebouw dat voorheen de brouwerij "De Bonten Hannen" was.

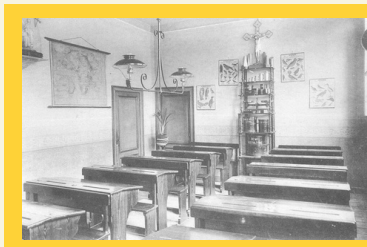
Tijdens de namiddagen in het uurrooster was er ruimte voorzien voor creativiteit. De leerlingen kregen, mits betaling, de keuze tussen piano-, teken- of schilderlessen.

In 1895 werd er aan het scholencomplex een huishoudschool of 'melkerijschool' toegevoegd. Hier kon je landbouwhuishoudkunde volgen.

Na de eerste wereldoorlog werd een museum ingericht in de kostschool. Hier kon je heel wat munten, opgezette dieren, schelpen, oude boeken en andere curiosa terugvinden. Deze werden tentoongesteld en gebruikt bij het onderwijs.

Het schoolgebouw werd tijdens de 19de eeuw meermaals aangepast en uitgebreid. In 1910 werd de voormalige brouwerij vervangen door een nieuw gebouw. Hiervan blijft vandaag enkel de neogotische kloostervleugel over.

In 1961 werd de school reeds ingericht als medisch pedagogisch instituut en in 1962 werd de kostschool ook officieel opgeheven.

© Stadsarchief Geel & GGG

De Sint-Luciakerk

Waarschijnlijk stond er op deze plaats aanvankelijk een slotkapel die behoorde tot het hof van de Berthouts. In 1270 werd een kapelanie gesticht door Hendrik II Berthout van Oosterlo en zijn vrouw Aleidis. Deze kapelanie werd later overgebracht naar de Sint-Dimpnakerk.

In 1872 werd Oosterlo een zelfstandige parochie. De kapel was doorheen de jaren wat bouwvallig geworden, dus gedurende de 19de eeuw kwam er een nieuw kerkgebouw voor Oosterlo. Het huidige kerkgebouw werd ontworpen door Jules Bilmeyer en Joseph Van Riel tussen 1893 en 1894. Deze kerk werd gebouwd in neogotische stijl.

De Sint-Luciakerk werd opgedragen aan patroonheilige Sint Lucia. Op haar naamdag, 13 december, vond er telkens een jaarmarkt plaats. Deze kon altijd op heel wat volk en feest rekenen. Marktkramers trokken de dagen voordien al naar Oosterlo en bleven overnachten in de schuren van lokale boeren.

Vanaf de Sint-Luciakerk wandel je de hoek om, de Eindhoutseweg in. Hier wandel je terug naar het start- en eindpunt van de wandellus, **knooppunt 55**. In de buurt van dat knooppunt, op Eindhoutseweg 37, kan je de watermolen van Oosterlo zien.

© Agentschap Onroerend Erfgoed

De watermolen van Oosterlo

Al in 1428 is er sprake van een watermolen in Oosterlo. Vermoedelijk staat deze molen er al wel sinds de 13de eeuw.

De molen van Oosterlo was een van de drie banmolens van de heren van Geel. Dat betekende dat de buurtbewoners verplicht waren hun graan bij deze molen te laten malen. De heren van Geel ontvingen hiervoor inkomsten, vaak in de vorm van een tiende van de bemalen goederen.

Het oorspronkelijke houten molenhuis, ook wel 'de borsse' genoemd, staat er helaas vandaag niet meer. Deze benaming verwijst mogelijk naar de zakken of beurzen graan die onder de molenstenen veranderden in bloem.

In 1789 brak een brand uit, waarna het molenhuis heropgebouwd werd in steen. De jaren nadien werd het molenhuis nog meermaals verbouwd en uitgebreid, onder andere met een houtzagerij in 1916. De molen wordt verbonden met het naastgelegen molenaarshuis door een bakhuis met koertje en waterpomp.

Waarvoor diende de molen?

De molen in Oosterlo had als belangrijkste functie het malen van koren tot broodmeel. Het grote bakhuis aan de molen wijst er mogelijk op dat er aan de molen zelf ook broden gebakken werden voor de hele dorpsgemeenschap.

De Oosterlo molen verwierf vroeger ook een grote bekendheid in de regio. Op windstille dagen konden de windmolens in de buurt niet malen. Dan trok men massaal naar de watermolen van Oosterlo. Naast het malen van koren en visvangst via de molenlaak, was de molen vanaf 1916 ook de zagerij van Oosterlo. Er werden wat aanpassingen gedaan aan de molen waardoor het mogelijk werd van boomstammen planken te zagen. En in het begin van de 20ste eeuw werd de molen ook een elektriciteitsleverancier voor het dorp!

Deze wandelbrochure werd gemaakt door Stuifzand naar aanleiding van Open Monumentendag 2026 'In goede handen'.

Voor meer informatie: www.stuifzand.be